

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Bartczak

w sprawie z powództwa [...] Fabryk Mebli sp. z o.o. w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 marca 2014 r.
na skutek zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Okręgowy w B.
postanowieniem z dnia 12 grudnia 2013 r.,

"Czy z chwilą wykreślenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z Krajowego Rejestru Sądowego w wyniku przeprowadzenia postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku spółki wygasa hipoteka przymusowa zabezpieczająca wierzytelność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wobec tej spółki, z tytułu należności dotyczących obowiązku uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne, na nieruchomości stanowiącej obecnie własność osoby trzeciej?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2013 roku Sąd Rejonowy w B. uwzględniając w całości powództwo [...] Fabryk Mebli spółki z o.o. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych nakazał uzgodnienie stanu prawnego nieruchomości objętych wymienionymi w wyroku księgami wieczystymi prowadzonymi przez Sąd Rejonowy z rzeczywistym stanem prawnym przez wykreślenie z działów IV wymienionych ksiąg wieczystych wpisów hipoteki przymusowej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 1.723.165,40 złotych.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że opisane hipoteki zabezpieczały wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne przysługujące ZUS wobec dłużnika - Zakładu Produkcyjnego „B.” spółki z o.o. Powód nabył nieruchomości, objęte wskazanymi w wyroku księgami wieczystymi, od „M.” spółki z o.o. w T. na podstawie umowy sprzedaży z dnia 19 stycznia 2012 roku. ZP „B.” spółka z o.o. w B. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego z dniem 29 marca 2012 roku w następstwie zakończenia postępowania upadłościowego obejmującego likwidację jej majątku. ZUS zgłosił wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne do masy upadłości dłużnika, został umieszczony na liście wierzytelności, lecz nie uzyskał ich zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym.

W ocenie Sądu Rejonowego, z uwagi na zasadę akcesoryjności hipoteki (art. 79 u.k.w.h.), wykreślenie spółki z o.o. - dłużnika osobistego ZUS z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego spowodowało ustanie jego bytu prawnego, co w braku jego następcy prawnego doprowadziło do wygaśnięcia wierzytelności przysługujących stronie pozwanej z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne oraz do wygaśnięcia hipotek przymusowych zabezpieczających te wierzytelności. W tej sytuacji stan prawny nieruchomości objętych wskazanymi księgami wieczystymi był niezgodny ze stanem rzeczywistym, co uzasadniało uwzględnienie powództwa [...] Fabryk Mebli spółki z o.o. w B. na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz. U. 2013, poz. 707- dalej jako u.k.w.h.).

W apelacji od tego wyroku strona pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to art. 65 ust. 1, art. 79 i art. 94 u.k.w.h. przez przyjęcie, że skutkiem wykreślenia dłużnika osobistego z KRS oraz braku jego następcy prawnego jest wygaśnięcie wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne i w konsekwencji wygaśnięcie hipotek przymusowych zabezpieczających te wierzytelności. Skarżący zarzucił też, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne są świadczeniem publicznoprawnym, do którego z mocy art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2013, poz. 1442 j.t.) stosuje się odpowiednio między innymi także art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. 2012, poz. 749 j.t). Przepis ten przewiduje zamknięty katalog zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania publicznoprawnego z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne. Nie należy do nich wykreślenie dłużnika z KRS, co przemawia za niedopuszczalnością przyjęcia w rozpoznawanej sprawie, że wierzytelności zabezpieczone hipoteką przymusową wygasły.

Przy rozpoznawaniu apelacji strony pozwanej Sąd Okręgowy powziął wątpliwości prawne skutkujące przedstawieniem Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, czy z chwilą wykreślenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, w wyniku przeprowadzenia postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku spółki, wygasa hipoteka przymusowa zabezpieczająca wierzytelność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wobec tej spółki z tytułu obowiązkowych składek na ubezpieczenie społeczne, obciążająca nieruchomość stanowiącą aktualnie własność osoby trzeciej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedstawione Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. zagadnienie prawne musi mieć charakter abstrakcyjny, dotyczyć wykładni przepisów prawa oraz mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, którą rozpoznaje sąd drugiej instancji (por. uchwały SN: z dnia 17 grudnia 1991 r., III CZP 129/91, niepubl.; z dnia 11 lutego 1999 r., III ZP 39/98, OSNAP 2000 r., nr 7, poz. 284 oraz z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, niepubl.). Musi

także zachodzić integralny związek między rozstrzygnięciem problemu prawnego, wskazanego przez sąd, a rozpoznawanym środkiem odwoławczym (por. postanowienie z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CZP 10/09 - niepubl.).

Zamiar wystąpienia do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym w trybie art. 390 § 1 k.p.c. nie zwalnia sądu drugiej instancji od obowiązku uprzedniego wstępnego rozważenia podniesionych w apelacji zarzutów w celu wykazania, że rozstrzygnięcie przedstawionych przez sąd drugiej instancji poważnych wątpliwości prawnych ma znaczenie dla wyniku sprawy. W braku ustosunkowania się do zarzutów apelacyjnych przez sąd drugiej instancji występujący z pytaniem prawnym, powinność ich rozważenia dla oceny celowości pytania prawnego spoczywałaby na Sądzie Najwyższym, co nie mieści się w jego ustawowej roli określonej w art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2011 r., III CZP 1/11, niepubl.). Taka sytuacja ma miejsce w rozpoznawanej sprawie, albowiem Sąd Okręgowy nie rozważył zawartych w apelacji zarzutów dotyczących naruszenia art. 59 § 1 pkt 1,3,4,8 i 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. 2012, poz. 749 j.t) w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2013, poz. 1442 j.t.), uzasadnionych przez skarżącego specyficznym charakterem zabezpieczonych hipoteką przymusową wierzytelności przysługujących pozwanemu czyli należności publicznoprawnych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne. Czyni to pytanie prawne Sądu Okręgowego co najmniej przedwczesnym i uzasadnia odmowę podjęcia uchwały.

Podkreślenia nadto wymaga, że ustawodawca, przyznając sądowi drugiej instancji uprawnienie do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., uzależnił skuteczność skorzystania z niego od wystąpienia w sprawie poważnych wątpliwości prawnych oraz niezbędności oczekiwanej odpowiedzi dla rozstrzygnięcia sprawy. Przymiotnik kwalifikujący "poważne" oznacza, że muszą istnieć zasadnicze trudności w ich wyjaśnieniu przy wykorzystaniu podstawowych metod wykładni, zwłaszcza w sytuacji, gdy możliwa jest różna interpretacja budzących wątpliwości przepisów,

przy czym za każdą z możliwych interpretacji przemawiają doniosłe, w ocenie sądu odwoławczego, argumenty prawne, gdy ponadto brak jest wypowiedzi Sądu Najwyższego, odnoszących się do dostrzeżonego zagadnienia prawnego lub jednolitego, i przekonującego sąd odwoławczy stanowiska doktryny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 19/12, nie publ., oraz z dnia 12 maja 2011 r., III CZP 9/11, nie publ.).

W razie powstania zwykłych wątpliwości interpretacyjnych sąd drugiej instancji powinien rozwiązywać je we własnym zakresie z wykorzystaniem wiedzy, jaką niosą same przepisy oraz ich rozumienie w dotychczasowym orzecznictwie i nauce prawa; w takich okolicznościach nie formułuje się zagadnień prawnych, o których mowa w art. 390 § 1 k.p.c. (por. postanowienia SN: z dnia 9 kwietnia 2010 r., III CZP 17/2010, niepubl. oraz z dnia 29 października 2009 r., III CZP 74/09, niepubl.). Kwestia będąca przedmiotem przedstawionego pytania prawnego nie jest kwestią nową czy dotychczas nieobecną w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy zajmował w odniesieniu do problemu przedstawionego w pytaniu prawnym zarówno stanowisko zaaprobowane przez Sąd Rejonowy (por. wyrok z dnia 7 października 2008 roku, III CSK 112/08, niepubl, wyrok z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 325/11, niepubl., wyrok z dnia 5 listopada 2008 r., I CSK 204/08, niepubl.) jak i stanowisko przeciwne, prezentowane przez skarżącego (por. postanowienie z dnia 10 maja 2012 roku, IV CSK 369/11, niepubl., uchwała z dnia 11 września 2013 r., III CZP 47/13, Biul. SN 2013/9/6). W tej sytuacji istniała możliwość rozważenia przez Sąd Okręgowy zarzutów apelacji przy ewentualnym odwołaniu się do tego z poglądów, który Sąd Okręgowy uznałby, w ramach samodzielnej wykładni prawa i jego zastosowania za bardziej przekonujący i trafny.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia.